

мережу, кінцеве обладнання). Якщо у судді виникнуть сумніви щодо ідентифікації особи, він відхиляє клопотання.

4. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися НСРД. Відповідно до статті 253 КПК особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені в ході проведення НСРД, підозрюваний, захисник повинні бути письмово повідомлені про це прокурором або за його дорученням слідчим протягом дванадцяти місяців з дня припинення таких дій, але не пізніше звернення справи до суду з обвинувальним актом. Ця норма забезпечує відкритість діяльності правоохоронних органів та гарантує можливість оскарження проведення НСРД зацікавленими особами до суду з метою перевірки обґрунтованості їх проведення та компенсації завданої матеріальної або моральної шкоди.

Таким чином закріплені у КПК підстави умови та процесуальна форма провадження негласних слідчих розшукових дій створюють гарантії забезпечення прав людини у кримінальному процесі і сприяють наближенню до утвердження верховенства права у діяльності оперативних працівників.

1. Конституція України [Електронний ресурс]: закон України від 28. 06. 1996 р. № 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду: за станом на 30. 09. 2016 р. – Електрон. дан. (1 файл). Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: чине законодавство із змінами та допов. на 22 лютого 2017 року: Офіційний текст. Київ: Алерта, 2017. 290 с.

3. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної Прокуратури України від 16.11.2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

4. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 244 с.

Тімочкін М.В.
слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО РЕАГУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ НА ФАКТИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ ТА ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН

Розробляючи новий Кримінальний процесуальний кодекс України [1] (далі – КПК України), який згодом у 2012 році був прийнятий, юристи, які приймали участь в його розробці, ставили за мету вдосконалити

кримінально-процесуальні норми які існували на той час і вже були застарілі. Під час розробки КПК України було враховано європейські стандарти захисту прав людини в кримінальному провадженні. Але цього виявилось недостатньо, оскільки й досі існують суперечності (колізії) у прийнятому законодавчому акті.

Навіть бездоганного знання норм права та особливостей їх правової реалізації замало, щоб зрозуміти як діяти слідчому в такій ситуації: наряд патрульної поліції під час чергування виявляє особу, яка відкрито розгулює вулицями міста з предметом, схожим на автомат Калашникова на плечовому ремені.

Поліцейські розуміють, що скоріше за все дії особи підпадають під ч. 1 ст. 263 КК України «Носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу. Виконуючи свої повноваження, які покладені на них ч. 1 ст. 23 Закону України «Про національну поліцію», в якій зазначено: «поліція, відповідно до покладених на неї завдань: 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; 3) вживає заходи з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; 4) припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; 5) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникла внаслідок вчинення кримінального, адміністративного правопорушення; 6) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та ін.». Крім того, у п. 1 ч. 1 ст. 268 КПК України передбачено, що уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у вигляді позбавлення волі, лише у випадках, якщо особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення (при цьому уповноважена особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 КПК України). Метою цих дій є припинення правопорушення та вилучення предмета схожого на зброю та затримання підозрюваної особи і доставлення її в найближче територіальне відділення поліції для здійснення з підозрюваною особою процесуальних дій, які в подальшому можуть бути використані в кримінальному провадженні, як докази якими відповідно до ст. 84 КПК України є:

1) доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та

обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню;

2) процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів.

Належність доказів передбачена ст. 85 КПК України, де зазначено, що належними є докази, які прямо чи непрямо підтверджують існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні та інших обставин, які мають значення для кримінального провадження, а також достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів. А у ст. 86 КПК України встановлюється допустимість доказу: 1) доказ визначається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом; 2) недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посылатися суд при ухваленні судового рішення.

Саме тут і виникають суперечності (колізії) чинного КПК України. Справа в тому, щоб довести провину правопорушника згодом в суді, потрібно перед цим зібрати достатні докази для доведення його винуватості у скоєнні злочину.

Збирання доказів регламентується ст. 93 КПК України:

1) Збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим Кодексом.

2) Сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених цим Кодексом.

Докази збираються саме під час досудового розслідування. При цьому здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність встановлену законом. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду. У разі виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України, досудове розслідування розпочинається негайно; відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості.

Слід зазначити, що єдиною слідчою дією, яку КПК дозволяє проводити у невідкладних випадках до моменту внесення відомостей до ЄРДР, є огляд місця події. У разі виявлення правопорушення на морському, річковому

судні чи військовому кораблі, а також у миротворчому контингенті та персоналі, що перебуває за межами України, під час виконання міжнародних миротворчих місій поза межами України досудове розслідування розпочинається негайно, відомості про нього вносяться до ЄРДР при першій можливості.

Для вилучення вогнепальної зброї необхідно здійснити обшук підозрюваної особи. Обшук підозрюваної особи та вилучення речового доказу, що припускається, - це слідчі розшукові дії, регламентовані главою 20 КПК України, проведення яких без внесення до ЄРДР недопустимо, та і втрачається сенс їх проведення.

З одного боку ч. 3 ст. 208 КПК уповноважена службова особа слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи, з іншого – ч. 3 ст. 214 КПК України здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається. У цьому і є колізія норм Кримінального процесуального кодексу.

Так, Оріхівським районним судом Запорізької області ухвалено виправдовувальний вирок 24.12.2015 р. (справа № 323/3329/15-к, провадження № 1 кп/323/245/15). Суд виправдав особу, визнавши низку доказів недопустимими у зв'язку з порушенням органом досудового розслідування приписів ч. 3 ст. 214 КПК. На час складання протоколу огляд місця події, здійснення слідчих дій слідчим, обшуку особи обвинуваченого, вилучення і огляду речі - саморобного самопалу, відомості про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР внесені не були. А тому суд, керуючись ч.3 ст. 214 КПК, визнав результати здійснення слідчим обшуку особи та вилучення і огляду речі - саморобного самопалу, недопустимими доказами саме через те, що ці дії були проведені до внесення відомостей до ЄРДР [2].

Таким чином, вилучення поліцією у підозрюваного предмета, схожого на зброю, в подальшому не може бути використано як речовий доказ у кримінальному провадженні. На жаль, будь-яка особа в наш час може безкарно носити зброю у громадських місцях. У зв'язку з цим та з метою удосконалення діяльності правоохоронних органів щодо реагування на факти незаконного обігу вогнепальної зброї, бойових припасів та вибухових речовин, зазначена проблематика потребує подальшого дослідження.

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: станом на 07.08.2018 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид. Київ: Парлам. вид-во, 2018. 407 с.

2. URL:<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54618744> (дата звернення: 05.05.2014).